

فرهنگ عشیرگی و انتخابات در لرستان

(بررسی تأثیرات فرهنگ عشیره‌ای بر انتخابات ادوار مختلف
مجلس شورای اسلامی در استان لرستان)

نویسندگان:

محمد یگانه (عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور)

مصطفی حسنونند

سرشناسه	: بگانه، محمد، ۱۳۵۴ -
موضوع: نام پدیدآور	: فرهنگ عشیرگی و انتخابات در لرستان؛ (پروسی نظریات فرهنگ عشیره‌ای بر انتخابات ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی در لرستان) (پروسی نظریات فرهنگ عشیره‌ای، مصطفی حسنون).
مشخصات نشر	: تهران: دانش‌پرور، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۴ ص.؛ جدول.
شابک	: 978-600-123-069-1
وضعیت فهرست نویسی	: فبا
بازداشت	: کتابخانه: ص. [۱۶۱] - ۱۶۴.
عنوان دیگر	: بررسی نظریات فرهنگ عشیره‌ای بر انتخابات ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی در لرستان.
موضوع	: ایران، مجلس شورای اسلامی - انتخابات
موضوع	: انتخابات - ایران - لرستان - مشارکت شهروندان
موضوع	: ایران و عشایر - ایران - لرستان - وضع سیاسی و اجتماعی
موضوع	: ایران - تاریخ
شماره مجله	: جستار، هفتم، ص ۱۳۶۲ -
رده بندی کنگره	: ۷۸۹ / ۵۲۳ / ۱۳۹
رده بندی دیویی	: ۳۲۳ - ۴۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۰۰۳۳۷

نشر دانش پرور

روبروی دانشگاه تهران، خیابان فخر رازی، خیابان وحید نظری، شماره ۷۵/۱، تلفن: ۶۶۹۵۲۶۲۷-۶۶۴۶۶۲۷۷

نام کتاب: فرهنگ عشیرگی و انتخابات در لرستان

مولفان: محمد یگانه، مصطفی حسنون

ناشر: دانش پرور

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۲

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۲۳-۰۶۹-۱

خرید آنلاین (با تخفیف ویژه) ، WWW.DANESHPARVAR.COM

حق چاپ محفوظ و مقصود نشر دانش پرور است.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۹
فصل اول/مشارکت سیاسی و انتخابات	۱۳
مفهوم و معنای مشارکت	۱۳
مشارکت سیاسی	۱۵
دلایل مشارکت سیاسی	۱۷
ضرورت مشارکت سیاسی	۱۸
راهکارهایی برای مشارکت عمومی و سیاسی مردم بکار	۲۴
اهداف سیاسی، اجتماعی و اقتصادی مشارکت سیاسی	۲۸
انتخابات نماد مشارکت سیاسی	۲۸
مفهوم انتخابات	۲۹
اجزای متشکله انتخابات	۳۰
تاریخچه انتخابات در ایران	۳۴
فصل دوم/بررسی مبانی فرهنگ عشیره ای	۳۹
تعریف فرهنگ	۳۹
تعریف فرهنگ از منظر اندیشمندان:	۴۱

فرهنگ ازمنظراندیشمندان داخلی.....	۴۵
فرهنگ سخت افزاری و فرهنگ نرم افزاری.....	۴۶
کارکردهای فرهنگ.....	۴۷
فرهنگ سیاسی.....	۴۸
زمینه‌های تاریخی شکل‌گیری فرهنگ سیاسی در ایران.....	۵۲
مبانی تاریخی فرهنگ عشیره‌ای.....	۵۴
مردم‌شناسی و جامعه‌شناسی ایل و عشایر.....	۶۴
طبقه‌بندی ایل‌ها.....	۶۶
شکلهای زیستی، معیشتی.....	۶۹
نظام خویشاوندی.....	۷۱
ساختار اجتماعی.....	۷۴
قشربندی اجتماعی.....	۷۵
ساختار اقتصادی.....	۸۰
ساختار سیاسی.....	۸۳
شکلهای زیستی، معیشتی.....	۸۷
نظام خویشاوندی.....	۸۹
ساختار اجتماعی جامعه عشایری ایران.....	۸۹
فصل سوم/شناخت استان لرستان و بررسی عشایر آن	۹۳
موقعیت جغرافیایی.....	۹۳
ویژگیهای قومی و نژادی.....	۹۴
جمعیت استان لرستان.....	۹۴
ویژگی‌های طبیعی.....	۹۵
آب و هوا.....	۹۵
نژاد.....	۹۷
وجه تسمیه لر و تقسیمات لرستان.....	۹۷
زبان مردم لرستان.....	۹۸

۹۹	دین و مذهب.....
۹۹	کشاورزی.....
۱۰۱	اقلیم.....
۱۰۱	اوضاع اقتصادی اجتماعی استان لرستان.....
۱۰۱	جمعیت و نیروی انسانی.....
۱۰۲	منابع آب.....
۱۰۳	انرژی.....
۱۰۳	پست و مخابرات.....
۱۰۴	عمران شهرها.....
۱۰۵	بهداشت و درمان.....
۱۰۵	شهرستان‌های لرستان.....
۱۰۵	شهر خرم آباد.....
۱۰۶	شهر ازنا.....
۱۰۶	شهر الیگودرز.....
۱۰۷	شهر بروجرд.....
۱۰۷	شهر پل دختر.....
۱۰۷	شهر دلفان.....
۱۰۸	شهر دورود.....
۱۰۸	شهر کوهدشت.....
۱۰۸	تاریخ لرستان.....
۱۰۸	لرستان پیش از تاریخ.....
۱۰۹	لرستان در دوره تاریخی.....
۱۰۹	لرستان در دوره عیلامیان.....
۱۱۰	لرستان در دوره کاسیها.....
۱۱۱	لرستان در دوران ماد، هخامنشی، سلوکی، و اشکانی.....
۱۱۱	لرستان در عهد ساسانیان.....

لرستان بعد از اسلام.....	۱۱۲
لرستان در دوره قاجار و پهلوی.....	۱۱۵
ایلات و طوایف کوچنده لرستان.....	۱۱۶
تعداد خانوار و جمعیت عشایر استان.....	۱۲۰
تغییر و تحولات جمعیت عشایر.....	۱۲۰
معرفی تولدات عشایر.....	۱۲۱

فصل چهارم/ تأثیرات فرهنگ عشیره‌ای بر انتخابات ادوار مجلس در استان

لرستان.....	۱۲۵
نگاهی به انتخابات ادوار مجلس شورای اسلامی پس از انقلاب اسلامی.....	۱۲۵
نمایندگان لرستان در ادوار مختلف مجلس.....	۱۲۸
مجالس شورای اسلامی پس از انقلاب.....	۱۳۰
فرهنگ سیاسی در لرستان.....	۱۳۱
نقش خویشاوندان و طایفه گرای در انتخابات در لرستان.....	۱۴۵
پیامدهای فرهنگ عشیره‌ای بر رفتارهای سیاسی در لرستان.....	۱۴۸
نتیجه‌گیری و پیشنهادات.....	۱۵۳
فهرست منابع و مراجع علمی:.....	۱۶۱

مقدمه

فرهنگ هر جامعه‌ای مبتنی بر مناسباتی است که ریشه در تاریخ آن سرزمین دارد. شیوه‌های زیست اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و... که از گذشته بنا نهاده شده، ساختارهایی را به وجود آورده که بنای زندگی مردمان آن جامعه را شکل داده و به عنوان فرهنگی غالب و رایج متداول گردیده است. کشور عزیزمان ایران همواره خواستگاه طوایف و ایلات متعددی بوده که شیوه عشیره‌ای و سنتی را سرلوحه زندگی خویش قرار داده‌اند. روی کار آمدن حکومت‌ها نتیجه جنگ‌ها و نبردهای ایل‌های بزرگ و روی کار آمدن ایل برتر و ایجاد امنیتی موقت و سپس با آغاز دوره ضعف و انحطاط، آغاز هرج و مرجی نو و روی کار آمدن ایل قدرتمند دیگری بوده که چرخه این فرآیند از زمان حکومت‌های باستانی تا پایان دوره قاجارها به صورتی متناوب ادامه داشته است. با ظهور مشروطه و آغاز سلسله پهلوی مناسبات عشیره‌ای به آرامی دچار زلزل گردید و فرهنگ صنعتی و شهرنشینی به گونه‌ای فزاینده، ساختارهای گذشته را دستخوش تغییر و دگرگونی قرار داد و به عنوان فرهنگی تازه جایگاه جدیدی را با مفاهیمی نو در نزد مردم کسب نمود.

ساکنان بخش‌هایی از کشور به خصوص مناطق غربی نظیر لرستان به دلایل مختلف زیست محیطی، جغرافیایی و شخصیتی مناسبات قبیله‌ای را حفظ کرده و هر چند که

عواملی چون افزایش سطح سواد، پیشرفت اقتصادی و اجتماعی، گسترش شهرنشینی و... بر آن تأثیر نهاده‌اند لیکن کماکان بعنوان فرهنگ غالب از شیوه فوق پیروی می‌نمایند. انتخابات بعنوان یکی از مظاهر دموکراسی و درصد میزان مشارکت مردم در آن، بعنوان یکی از شاخصه‌های سنجش این آموزه و یکی از ابزارهای دخالت مردم در حکومت و به قولی تعیین سرنوشتشان است که از اهمیت والایی برخوردار می‌باشد. رفتار انتخاباتی بعنوان کنشی سیاسی ریشه در فرهنگ جامعه دارد و فرهنگ سیاسی جامعه نیز بر پایه فرهنگ عمومی حاکم بر آن شکل می‌گیرد. تعصبات طایفگی و فرهنگ عشیره‌ای به عنوان شاخص غیر عقلایی رفتارهای انتخاباتی در بسیاری از مناطق کشور که دارای بافت اجتماعی ایلاتی هستند، رواج یافته است. این شاخص در برخی حوزه‌های انتخابیه در مناطق مختلف کشور که فرهنگ عشایری و طایفه‌ای در آن غلظت بیشتری دارد در انتخاب افراد نقش تعیین کننده و البته منفی دارد. تحت تأثیر این شاخص داوطلبان نه بخاطر توانمندیهای علمی، تجربی، مدیریتی، بلکه صرفاً به علت ارتباطات خویشاوندی و طایفه‌ای مورد حمایت قرار می‌گیرند و نتیجه آن کاهش شانس افراد لایق برای انتخاب شدن است. تنوع فرهنگی و بافت عشایر و طایفه‌ای در این گونه مناطق باعث خط کشیهای خویشاوندی در انتخاباتهای محلی مانند شوراهای و مجلس شده است. در این فضا انتخاب نه براساس کارآمدی و تجربه و توانایی که بیشتر مبتنی بر نسبتهای فامیلی خویشاوندی انجام می‌گیرد که رفتاری ضد فرهنگی تلقی می‌شود. در فضای عشیره‌ای نیز شاخص مهم در رفتار انتخاباتی، وابستگی طایفه‌ای است که نتیجه آن نامناسب بودن انتخاب و گاه پشیمانی رأی دهندگان در سالهای بعد بوده است. سیر روند انتخابات نمایندگان مجلس شورای اسلامی در طی دوره‌های گذشته استان لرستان، نشان‌دهنده تأثیرگذاری فرهنگ عشیره‌ای بر انتخاب نمایندگان بوده و غالباً هر کاندیدی که با داعیه تعلق به طوایف بزرگ و اعلام همبستگی با آنان وارد عرصه رقابت انتخاباتی شده مشمول موفقیت گردیده است. سؤالی اساسی که در این زمینه می‌تواند راهگشا باشد بررسی میزان تأثیرگذاری مثبت نمایندگان وابسته به طوایف بر میزان توسعه و پیشرفت حوزه انتخابیه شان و بررسی عملکرد آنان در مجلس شورای اسلامیست. آنچه

در این سیر تاریخی مشخص است عدم موفقیت کافی و تأثیرگذاری لازم از سوی نمایندگان بومی بر تحولات کشوری و به تبع آن در سطح استان و حوزه انتخابیه می‌باشد (به استثنای مواردی که تأثیرات مثبتی را بر جای نهاده‌اند) که این امر نشان از غلبه عنصر تعصب بر تعقل در فرایندهای انتخاباتی و گزینش رابطه سالاری به جای ضابطه سالاری دارد. نکته بسیار اساسی این است که نقش و تأثیرات فرهنگ عشیره‌ای در مشارکت سیاسی مردم لرستان مشخص گردد. دانستن این موضوع می‌تواند کمک کند که راه‌های مناسب در جهت کاهش اثرات منفی این موضوع و غلبه بر آن پیدا نمود. روشن نمودن این رابطه و پی بردن به تأثیر عشیره گرایی در مشارکت سیاسی و انتخابات می‌تواند در پیدا نمودن پیامدهای مثبت و منفی این مسئله سودمند باشد. شکی نیست که انتخاب‌های عاطف و نشات گرفته از تعصبات عشیره‌ای اثرات مخرب و جبران ناپذیری را بر پیکره جوامع و استان‌های جوانی نظیر لرستان ایجاد خواهد کرد و مانع از ترقی و تعالی شهروندان و حرکت به سوی توسعه و قله‌های پیشرفت خواهد شد. در این کتاب سعی گردیده تا ضمن بررسی ضرورت مشارکت سیاسی و بررسی فرهنگ عشیرگی، تأثیرات این فرهنگ بر انتخابات ادوار مختلف شورای اسلامی در استان لرستان مورد کنکاش و ارزیابی قرار گیرد. در خاتمه لازم است از سایر اساتید و محققان ارجمندی که در تکمیل این اثر سهمی داشته و به نحوی از پژوهش‌ها و آثار ایشان بهره‌مند شده‌ایم، بویژه اثر آقای محمد آریان‌پور مراتب قدردانی و امتنان را به جای آوریم.

محمد یگانه - مصطفی حسونند

پاییز ۱۳۹۱